

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Handboek ouderenspsychologie (2e druk)

Marja Vink, Yolande Kuin, Gerben Westerhof, Sanne Lamers en Anne Margriet Pot (2017), (red.), Utrecht: De Tijdstroom Uitgeverij. 681 pp., ISBN 978 90 5898 3121

► Martine Wilbers

In 2017 is de herziene tweede editie van het *Handboek ouderenspsychologie* verschenen. De ouderenspsychologie is een boeiend en divers vakgebied. Psychologen werkzaam binnen de ouderenzorg komen in aanraking met uiteenlopende problematiek, variërend van angst- en stemmingsstoornissen, rouwverwerking, persoonlijkheidsproblematiek, cognitieve stoornissen, gedragsmatige veranderingen tot psychotische stoornissen en ontwikkelingsstoornissen. Deze diversiteit komt binnen het handboek goed tot zijn recht.

Het handboek is opgebouwd uit zes delen. Het eerste deel betreft een introductie rondom het thema ouder worden. Hierbij wordt al snel duidelijk dat niet gesproken kan worden over 'de oudere'. Het thema 'ouder worden' wordt uitgediept aan de hand van verschillende perspectieven, waaronder de levenslooptheorie, het sociale perspectief en de rol van biologische veroudering. Belangrijk hierbij is om te beseffen dat de ontwikkeling niet stilstaat en ouderen een ander sociaal netwerk hebben dan leeftijdgenoten twintig jaar geleden. Zo hebben steeds meer ouderen online contact met hun sociale relaties. Anderzijds is eenzaamheid een belangrijk thema, waarvoor verschillende interventies beschreven worden. Daarnaast is er aandacht voor de biolo-

gische veroudering. Psychische klachten bij ouderen kennen vaak diverse oorzaken en het is hierbij belangrijk te kijken naar het samenspel tussen biologische, psychologische en sociale factoren.

In het tweede deel van het handboek worden de verschillende domeinen van het psychisch functioneren belicht, zoals de emotie en stemming, cognitie, persoonlijkheid en gedrag. Kenmerkend voor deze hoofdstukken is dat er specifiek aandacht is voor de veranderingen die optreden binnen deze domeinen bij het ouder worden. Aanbevelingen voor diagnostische methoden zijn ook specifiek gericht op de doelgroep ouderen. In het derde deel worden thema's besproken als zingeving, verlies en rouw, wilsbekwaamheid, seksualiteit, kwaliteit van leven en het levenseinde. Bij de verschillende thema's komt telkens het levensloopperspectief naar voren. Het vierde deel, dat het grootste stuk van het boek beslaat, geeft een uitgebreid overzicht van de verschillende psychologische interventies die toegepast kunnen worden bij de doelgroep ouderen. Verschillende interventies passeren de revue en ten opzichte van de eerste editie valt onder andere een toevoeging van een geheel nieuw hoofdstuk over EMDR op. Verder valt op dat in de verschillende hoofdstukken niet alleen aandacht is voor de individuele behandeling, maar ook voor het mediatief toepassen van therapievormen waarbij de behandeling van psychische klachten of gedragsproblemen plaatsvindt via personen in de omgeving van de cliënt (de mediators). Er zijn specifiek enkele hoofdstukken hierop gericht, waarbij onder andere ingegaan wordt op de mediatieve variant van de cognitieve gedragstherapie, teambegeleiding en interventies die toegepast

kunnen worden bij mantelzorgers. Uit de casusbeschrijvingen in het boek wordt duidelijk hoe ook op hoge leeftijd psychologische hulp voor verlichting kan zorgen. In deel vijf van het boek worden speciale aandachtsgroepen behandeld waarbij er in de nieuwe editie ook een hoofdstuk gereserveerd is voor autismespectrumstoornis en ADHD, hetgeen een waardevolle aanvulling is. Het hoofdstuk over dementie richt zich met name op het leven met dementie en de psychosociale interventies die mogelijk zijn (niet zozeer op de diagnostiek). Tot slot zijn in het zesde deel van het boek nog enkele hoofdstukken opgenomen over competenties die in de ouderpsychologie van belang zijn. Dit deel bevat onder andere hoofdstukken over deskundigheidsbevordering en beroepsethiek specifiek gericht op de dilemma's die men in de ouderenzorg tegenkomt. Het boek is logisch opgedeeld in verschillende delen en hoofdstukken, hetgeen het tot een handzaam naslagwerk maakt. Het boek combineert een praktijkgerichte inslag, theorie en recente wetenschappelijke inzichten met elkaar. Het literatuuroverzicht dat aan het einde van elk hoofdstuk is opgenomen, maakt het makkelijk voor de lezer om desgewenst verdieping te zoeken. In het handboek worden de belangrijkste thema's binnen de ouderenzorg aangesneden. Het handboek kan prima gebruikt worden als een vertrekpunt. Het geeft een goed globaal overzicht, waarbij telkens vooral voor de doelgroep ouderen de laatste stand van zaken beschreven staat. Wanneer men zich vervolgens uitgebreid wil verdiepen in bepaalde onderwerpen zoals dementie, cognitie of een specifieke therapievorm, zal het wenselijk zijn ook andere literatuur te raadplegen.

Zoals gezegd, is de tweede editie op enkele belangrijke punten gewijzigd, waarbij hoofdstukken zijn toegevoegd en hoofdstukken zijn herzien. Het hoofdstuk wilsbekwaamheid is inhoudelijk fors herzien en geeft weer wat de nieuwste inzichten zijn bij het omgaan met vragen rondom wilsbekwaamheid en de rol van de psycholoog hierbij. Het valt op dat er meer aandacht is voor de therapeutische invalshoek (zoals het ondersteunen van de cliënt bij het maken van wilsbekwame beslissingen). Nieuw bij de tweede editie is verder de website (via de uitgeverij) die aan het boek verbonden is. In deze digitale omgeving vind je zowel de tekst van het boek, beeldmateriaal, casuïstiek, een overzicht met handige documenten en links naar andere webpagina's, dit alles overzichtelijk per hoofdstuk. Met name het onderdeel casuïstiek, waarbij voor verschillende therapievormen een casus stap voor stap wordt uitgewerkt, is een waardevolle aanvulling. Het beeldmateriaal, de aanvullende documenten en weblinks kunnen eveneens gebruikt worden ter inspiratie en verdieping. Samenvattend is het *Handboek ouderpsychologie* een waardevol naslagwerk dat niet mag ontbreken in de boekenkast van psychologen werkzaam binnen de ouderenzorg. De wijze waarop de hoofdstukken geschreven zijn, startend met telkens een aantal kernboodschappen, een inleiding en vervolgens een verdieping, maakt het een bruikbaar handboek voor zowel stagiaires psychologen, startende psychologen als de ervaren psychologen. Daarnaast is het wellicht ook interessant voor verwante deskundigen die werkzaam zijn binnen de ouderenzorg (zoals de psychiater, specialist ouderengeneeskunde, geriater of POH-GGZ).